

”Perhe ja työ” vai ”perhe tai työ”?

Asiat, joita nuoret aikuiset pitävät tärkeänä saavuttaa elämässään

HENNA ISONIEMI & MILLA SALIN

Tutkimuksessa tarkastellaan, kuinka tärkeänä suomalaiset nuoret aikuiset pitävät työelämään ja perhesuhteisiin liittyvien asioiden saavuttamista ennen 35:tä ikävuotta. Työhön liittyvien tavoitteiden saavuttamista pidetään selkeästi tärkeämpänä kuin perheeseen ja lapsiin liittyvien. Tutkimus tukee näkemystä siitä, että mielenkiintoinen työ näyttäytyi edelleen tärkeänä nuoren aikuisen elämässä.

.....
English summary at the end of the article

Johdanto

Perhe-elämä ei vaikuta mukavalta, vaan raskaalta taakalta. Miten voisi huolehtia pienestä ihmisestä, jos tuntuu ettei aina jaksakaan itsekään. Työelämän ja lapsen yhteensovittaminen tuntuu täydeltä utopialta. (Helsingin Sanomat 2019.)

Kyseisen näkemyksen esitti 35-vuotias nainen syksyllä 2019 Helsingin Sanomien syntyvyyden laskua käsittelevässä artikkelissa. Sitaatti kuvastaa hyvin nuorten aikuisten ajatuksia perhe-elämästä ja tuo ilmi työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen haasteellisuuden nyky-Suomessa. Tarkastelemme tässä artikkelissa juuri näitä tekijöitä. Tutkimme, kuinka tärkeänä suomalaiset nuoret aikuiset pitävät tiettyjen työelämään ja perheellistymiseen liittyvien asioiden saavuttamista ennen 35:tä ikävuotta. Aineistona käytämme Nuorisobarometriä vuodelta 2016.

Keskustelu nuorten aikuisten negatiivisväyisistä ajatuksista perheestä linkittyy läheisesti myös alhaisen syntyvyyden tematiikkaan. Syntyvyys aleni Suomessa koko 2010-luvun. Vuonna 2010 kokonaishedelmällisyysluku oli vielä 1,87 naista

kohteen, mutta vuonna 2019 se jäi 1,35 lapseen.¹ (SVT 2020.) Syitä syntyvyyden alenemiselle on esitetty useita. Monet niistä juontavat juurensa jo vuosikymmenten taakse, kuten työn ja perheen yhteensovittamisen haasteisiin (esim. Rotkirch ym. 2017), kun taas osa syistä on ilmennyt vasta 2000-luvulla. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi talouden taantuma ja työelämän epävarmuus (esim. Miettinen 2015), sopivan kumppanin puute (esim. Jalovaara 2017), lastenhankinnan ajankohdan lykkääminen (esim. Hellstrand ym. 2020) sekä elämän arvaamattomuus (YLE 2019). Aiemmissä tutkimuksissa (esim. Alakärppä ym. 2020) on lisäksi osoitettu, että perheen perustaminen ja siihen sitoutuminen koko elämäksi sekä vastuun ottaminen lapsesta koetaan pelottavana.

Syntyvyyden alenemisen on esitetty liittyvän myös pitkän nuoruuden ideaaliin. Siirtymä aikuisuuteen on myöhentynyt, ja yksilöllistyminen ja valinnanvapaus elämäntyyliessä ovat lisääntyneet. Myös normatiiviset rooliodotukset rajoittavat yksilöä aiempaa vähemmän. (Esim. Isoniemi

¹ Keväällä 2021 tosin uutisoitiin, että vuonna 2020 syntyvyyden lasku olisi Suomessa pysähtynyt. Sitä, mihin suuntaan syntyvyys tästä eteenpäin kehittyy, on vielä vaikea ennustaa. (Esim. Rotkirch 2021.)

2017.) Aikuisuuteen siirtymisen lykkääntyminen näkyy selkeästi myös siinä, että työelämään siirtytään aiempaa myöhemmin. Työelämää leimaavat työuran alussa usein määrääkaikaiset työsuhteet, päättyöt ja muu epävarmuus. Työhön ei myöskään välttämättä nähdä sisältyvän velvollisuusetiikkaa, jonka mukaan ansiotyöllä sellaisenaan on itseisarvoa. Velvollisuusetiikan sijaan nuoret aikuiset haluavat toteuttaa itseään työssään. Työn tulee olla sisällöltään mielenkiintoista ja sellaista, että se on yhteensopiva omien yksilöllisten arvojen kanssa. (Alasoini 2010.) Toisaalta nuorten työmoraaalin on osoitettu säilyneen samalla tasolla kuin mitä se on ollut jo vuosikymmeniä – useista vastakkaisista ajatuksista huolimatta (Pyöriä ym. 2017).

Nuori aikuisuus elämänkulun vaiheena

Nuorta aikuisuutta pidetään yhtenä keskeisenä elämänkulun vaiheena. Nuorten aikuistumisen prosessi sisältää erilaisia status- ja roolimuutoksia sekä siirtymiä yhdestä vaiheesta toiseen. Nuoruudesta aikuisuuteen liitettäviä siirtymiä on tutkimuksissa (esim. Buchmann & Kriesi 2011) esitetty olevan muutto pois lapsuudenkodista, siirtyminen opinnoista työelämään, parisuhteen solmiminen ja lapsen hankkiminen. Aikuistumisprosessiin on lisäksi liitetty tiettyjä sosiaalisia ja yhteiskunnallisia normeja ja odotuksia, joiden pohjalta nuorille on muodostunut kuva toivottavasta ja sosiaalisesti hyväksytyistä elämänkulusta aikuisuuteen siirtymässä (Elder 1994). Odotusten mukaisen elämänkulun seuraaminen on tarjonnut nuorille aikuisille mahdollisuuden verrata omia toimintatapoja ja mahdollisuuksia omaan viiteryhmään eli omaan ikäluokkaan (vrt. Holdsworth & Morgan 2005).

Nykynuorten siirtymä aikuisuuteen on tyyppillisesti monivivahteinen ja mutkikaskin prosessi. Erilliset siirtymät tapahtuvat eri yksilöillä eri ikäisinä, usein aiempia sukupolvia ajallisesti myöhempään tai ne jäävät kokonaan toteutumatta (esim. Isoniemi 2017). Hyvä esimerkki tästä on avioliittojen solmiminen. Esimerkiksi kun vuonna 1970 suomalaisnaiset menivät naimisiin keskimäärin 23-vuotiaina, vuonna 2020 avioitumisen keski-ikä naisilla oli jo 32,6 vuotta. Lisäksi kaikki eivät mene naimisiin lainkaan, vaan yksineläminen tai avioliitot ovat korvanneet avioliittoja. (SVT 2021.) Yksilöllistymisen ja valinnanvapaus elämäntyyliessä ovatkin li-

sääntyneet, eivätkä normatiiviset ikäraajat ja rooliodotukset välttämättä rajoita yksilöä (esim. van de Kaa 2002; Lesthaeghe 2010). Yksilöllä on siten valinnanvapauksia sen suhteen, miten ja millaisia valintoja aikuistumiseen siirtyessään tekee, ja kukin voi rakentaa siirtymästään oman, asteittain etenevän ja yksilöllisen polkunsaa (Beck & Beck-Gernsheim 2001).

Aikuisuuteen siirtymisen myöhentymistä on selitetty lisäksi sillä, että osalla nuorista ei yksinkertaisesti ole kiire aikuistua (esim. Arnett & Fishel 2013). Väli vuoden pitämistä ja silloin matkustelusta (*gap year travel*) on tullut osalle nuorista aikuisista tärkeä elämänvaihe. Tuona ajanjaksona nuorten aikuisten on kuvattu etsiskelevän itseään, mutta väli vuosi vieraassa ympäristössä tarjoaa monelle myös elämänvaiheen, jossa sosiaaliset paineet aikuistua eivät häiritse. (Johan 2009.) Aurélie Maryn (2012) tutkimustulokset puolestaan osoittivat, kuinka kaksikymppisinä eletään kokeilun ja itsensä etsimisen aikaa, mutta tämä ajanjakso päättyy kolmeen kymmeneen ikävuoteen. Tuolloin tulee ”ryhtyä käyttäytymään kuin aikuinen”: työuraa tulisi rakentaa vakaassa, pysyvässä työpaikassa ja perhekin pitäisi perustaa.

Kiinnostavaa on, että arkikäytännöissä ja -puheessa yksilö määritellään tyyppillisesti kuitenkin edelleen aikuiseksi, kun hän täyttää 18 vuotta (esim. Furstenberg ym. 2008). Nuoresta tulee toki tuolloin Suomessa lain edessäkin täysi-ikäinen oikeuksineen ja velvolluuksineen. Aikuisuuteen siirtymistä kuvaavia siirtymiä harva 18-vuotias on kuitenkaan kokenut. Lapsuudenkodista suomalaisnuoret muuttavat varhain, keski-ikä oli 22,0 vuotta vuonna 2020 (Eurostat 2021), mutta esimerkiksi äideiksi naiset tulivat ensimmäistä kertaa keskimäärin 29,6 vuoden iässä (Rotkirch 2021, tilastotieto vuodelta 2019).

Lapsensaantimaisen murros

Vaikka työelämään siirtyminen ja perheen perustaminen tapahtuvat usein aiempaa myöhemmin, on niillä edelleen roolinsa ja asemansa nuorten aikuisten elämänkulussa. Sekä työelämään että perheen perustamiseen liittyviä tapoja ovat viime vuosikymmeninä kuitenkin ravistelleet monet muutokset. Käsitteeseen ”lapsensaantimaisen murros” (esim. Rotkirch 2021; Rotkirch ym. 2017) tiivistyy hyvin näihin muutoksiin keskeisesti sisältyvät asiat.

Lapsensaantimaiseman murrosta leimaa ennen kaikkea epävarmuus. Se ilmenee esimerkiksi epävarmana työtilanteena ja sen myötä mahdollisesti haasteellisena taloudellisena tilanteena sekä epävarmuutena omasta työurasta. (Esim. Närvi 2014.) Epävarmuus koskettaa erityisesti nuoria, jotka eivät ole vakiinnuttaneet asemaansa työmarkkinoilla. Työuran alkuvaiheiden merkittävä rooli työmarkkinoille kiinnittymiseen sekä myöhempään ura- ja palkkakehitykseen on nuorilla tiedossa (ks. esim. Kuitto ym. 2019). Nuoret aikuiset kokevat lisäksi työn ja mahdollisen lapsiperhe-elämän yhteensovittamisen haasteelliseksi sekä pohtivat, riittääkö yhteiskunnan tuki ruuhkavuosien aikana. (Rotkirch 2021.) Työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen liittyvät huolet koskettavat erityisesti nuoria naisia. Esimerkiksi naisten ja miesten väliin tasa-arvoon pyrkivästä perhepolitiikasta huolimatta äidit pitävät valtaosan perhevapaista, jotka kumpi tahansa vanhemmista voisi käyttää (esim. Kela 2020). Myös asenteet pienten lasten hoivavastuusta ovat sukupuolittuneita; pienten lasten hoito kotona nähdään edelleen enemmän äidin kuin isän tehtäväksi (Salin ym. 2018).

Toinen lapsensaantimaiseman murrosta kuvaava piirre liittyy nuorten aikuisten elämäntyyliin. Nykyisestä elämäntyylistä ei haluta luopua, vanhemmuuteen ei olla valmiita tai koetaan, että lapset eivät ole ajankohtaisia parisuhteessa. (Rotkirch 2021.) Tähän näkemykseen liittyy läheisesti myös nuorten elinympäristö: jos kaveripiirissä aletaan saada lapsia, omakin perheellistyminen saattaa kuulostaa houkuttevalta – ja toki myös toisinpäin. Miehet ja naiset haluavat lapsia myös eri aikaan ja eri ikäisinä. Naiset suunnittelevat lasten hankkimista nuorempina, kun taas miehistä joka viides toivoo lapsia vielä yli nelikymppisinä (Kontula 2018). Vanhemmaksituloikä vaihtelee lisäksi esimerkiksi sosiaaliluokan tai asuinalueen mukaan (esim. Rotkirch 2021).

Tutkimusasetelma

Tarkastelemme tässä tutkimuksessa, kuinka tärkeänä suomalaiset nuoret aikuiset pitävät tiettyjen työelämään ja perhesuhteisiin liittyvien asioiden saavuttamista ennen 35:tä ikävuotta. Vastaus taetaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1) Kuinka tärkeänä nuoret aikuiset pitävät pysyvää työsuhdetta ja mielenkiintoista työtä sekä toisaalta perhettä ja lapsen saantia?

2) Pitävätkö nuoret aikuiset tärkeänä sekä työhön että perheeseen liittyviä tekijöitä vai vain työhön tai perheeseen liittyviä tekijöitä?

3) Mitkä sosio-demografiset selittävät edellä mainittujen tekijöiden tärkeänä pitämistä?

Aiemmissa tutkimuksissa (esim. Knijn 2012) nuoren aikuisuuden ikärajaus on vaihdellut paljon. Tässä tutkimuksessa määrittelemme nuoret aikuiset aineistomme pohjalta 18–29-vuotiaiksi. Käytämme aineistona Nuorisobarometriä vuodelta 2016. Nuorisobarometri julkaistaan vuosittain ja siinä kartoitetaan suomalaisten nuorten arvoja ja asenteita. Aineiston kysymyksistä osa on samoja vuodesta toiseen, osa vuosittain vaihtuviin teemoihin liittyviä. Vuoden 2016 Nuorisobarometri valittiin aineistoksi, sillä sen teeman, ”tulevaisuus”, kysymykset liittyivät nuorten tärkeinä pitämiin asioihin. Aineistonkeruun kohderyhmänä olivat 15–29-vuotiaat Manner-Suomessa asuvat henkilöt. Perusotoksen kiintiöinti tehtiin sukupuolen, ikäluokan ja äidinkielen mukaan. Aineistonkeruuta varten pyydettiin Väestörekisterikeskuksesta 18 000 otokseen kuuluvan puhelinnumerot, ja vastaajia saatiin 1 901.² (Myllyniemi 2016.) Analysoitavan aineiston taustamäärä on 1 601.

Tutkimuksemme selitettävät muuttujat mittaavat sitä, pitävätkö nuoret aikuiset tiettyjen työhön ja perheeseen liittyvien asioiden saamista tärkeinä omassa elämässään. Kysymysten alkuperäinen muotoilu oli ”Kuinka tärkeää sinulle on, että 35-vuotiaana olet saavuttanut seuraavia asioita?” Vastaajille esitettiin 21 väittämän lista, joista on valittu tähän tutkimukseen yhteensä kolme: ”Mahdollisuus tehdä itseäsi kiinnostavaa työtä”, ”Pysyvä työsuhde” ja ”Oma perhe ja lapsia”. Vastausvaihtoehtoja väittämille oli viisi: erittäin tärkeää, melko tärkeää, vain vähän tärkeää, ei lainkaan tärkeää ja ei osaa sanoa. Koska ei osaa sanoa -vaihtoehdon valinnoita oli yhteensä vain neljä, jätimme heidät analyysien ulkopuolelle.

Selitettävien muuttujien kysymysten muotoilussa on huomioitava, että asioiden saavuttamisen tärkeys sidotaan 35 ikävuoteen. Esimerkiksi vastausvaihtoehdon ”ei lainkaan tärkeää” valitseminen ei välttämättä tarkoita, etteikö vastaaja pitäisi asian saavuttamista tärkeänä jonain päivänä, vaan sitä, ettei hän pidä sen saavuttamista tärkeänä ennen 35:tä ikävuotta.

² Tämä ei tarkoita, että 90 prosenttia otokseen kuuluvista olisi kieltäytynyt osallistumasta, sillä kaikkia otokseen kuuluvia ei tavoitettu.

Aloitimme analyysit tarkastelemalla kutakin selitettävää muuttujaa neliluokkaisina. Analyysien tulosten perusteella selitettäviä muuttujia luokitellaan uudestaan. Nämä luokittelut ja niiden perustelut kuvaamme tulososiossa.

Selittäviä muuttujia ovat vastaajan sukupuoli, ikä, työmarkkina-asema, perhetilanne (parisuhteet ja mahdolliset lapset) ja asuinpaikka. Sukupuolta on aineistossa kysytty muuttujalla, joka erottelee naiset, miehet, muut ja ei osaa/halua vastata. Muun vaihtoehdon kuin mies tai nainen valinneet jätimme analyysien ulkopuolelle, koska vain kaksi vastaajaa oli näin vastannut. Ikä-muuttujan olemme luokitelleet kaksiluokkaiseksi: 18–24-vuotiaat ja 25–29-vuotiaat. Työmarkkina-asemaa käytetään neliluokkaisena muuttujana: työssäkäyvät, työttömät, opiskelijat ja muut.³ Perhetilanne muuttuja erottaa toisistaan vanhempien kanssa asuvat, yksin asuvat, lapsettomat parit ja parit, joilla on lapsia. Asuinpaikka on kolmiluokkainen muuttuja, joka erottelee pääkaupunkiseudulla, kaupungeissa ja maaseudulla asuvat toisistaan. Käytettävien muuttujien jakaumat on esitelty liitteessä 1 (ks. www.julkari.fi).

Tutkimusmenetelminä käytämme suorja jakauksia, ristiintaulukointia sekä binääristä ja multinomiaalista logistista regressioanalyysia. Tarkastelemme suorilla jakaumilla, miten tärkeinä nuoret aikuiset pitävät pysyvää työsuhdetta, kiinnostavaa työtä sekä omaa perhettä ja lapsia. Ristiintaulukoinnin avulla nuoret aikuiset jaetaan ryhmiin sen mukaan, pitävätkö vai eivätkö he pidä tärkeinä edellä mainittuja kolmea tekijää. Binäärisellä ja multinomialisella logistisella regressioanalyysillä tarkastelemme, mitkä tekijät selittävät kuulumista näihin eri ryhmiin. Binääristä analyysia käytetään, kun selitettävässä muuttujassa on kaksi luokkaa, ja multinomialista analyysia, kun selitettävässä muuttujassa on kolme luokkaa. Binäärisen ja multinomialisen logistisen regressioanalyysin tuloksista raportoidaan keskimääräiset marginaalivaikutukset ja niiden tilastolliset merkitsevyydet sekä keskivirheet. Mallien hyvyden tarkasteluun käytämme Nagelkerken R^2 -testiä.

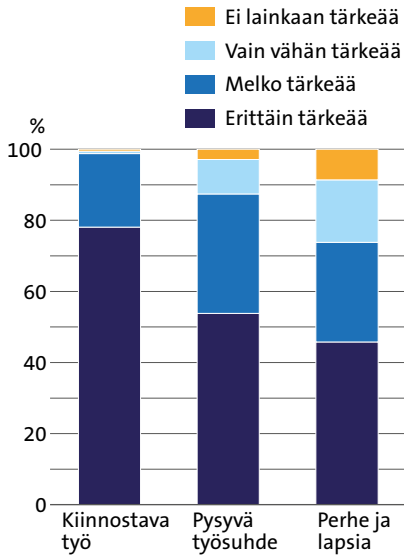
³ Luokka muu pitää sisällään yrittäjät, vanhempainvapaalla tai työkokeilussa olevat sekä vastausvaihtoehdon muu valinneet.

Tulokset

Aloitamme analyysit tarkastelemalla, kuinka tärkeänä suomalaiset nuoret aikuiset pitävät kiinnostavan työn, pysyvän työsuhteen sekä perheen ja lapsien saamista ennen 35:tä ikävuotta. Kuvion 1 mukaan nuoret aikuiset pitävät näitä kaikkia suhteellisen tärkeinä, mutta tärkeyden kokemisessa on myös eroja. Selvästi tärkeimpänä pidetään kiinnostavan työn saavuttamista 35 ikävuoteen mennessä: lähes 80 prosenttia nuorista aikuisista pitää sitä erittäin ja runsaat 20 prosenttia melko tärkeänä. Käytännössä siis lähes kaikki näkevät kiinnostavan työn tärkeänä, mikä toisaalta ei ole yllättävää. Parhaimmillaan työ tarjoaa ansioiden lisäksi myös muuta tyydytystä, kuten arvostusta ja mahdollisuuden oman itsen kehittämiseen (esim. Tammelin & Mustosmäki 2017).

Työn merkitystä nuorille aikuisille korostaa se, että valtaosa kokee myös pysyvän työsuhteen saavuttamisen tärkeäksi ennen 35:tä ikävuotta: runsaat puolet pitää sitä erittäin ja kolmannes melko tärkeänä. Sen sijaan reilut kymmenen prosenttia nuorista aikuisista ei koe asiaa erityisen tärkeäksi. Tulos on mielenkiintoinen, sillä työmarkkinoiden muutoksen on sanottu (esim. Pyöriä ym. 2019) johtaneen epävarmuuden lisääntymiseen työmarkkinoilla. Yhtenä epävarmuuden lisääntymisen merkinä on pidetty määräaikaisten työsuhteiden lisääntymistä, erityisesti työuran alkupäässä ja naisilla (Sutela 2013). Saattaakin olla, että jotkut eivät koe pysyvän työsuhteen saamista ennen 35:tä ikävuotta tärkeänä, koska määräaikainen työ (erityisesti työuran alussa) nähdään ns. pakollisena vaiheena työmarkkinoille siirryttäessä.

Kuviosta 1 ilmenee lisäksi, että perheen ja lapsien saaminen 35 ikävuoteen mennessä ei näyttäydä nuorille aikuisille yhtä tärkeänä kuin kiinnostavan tai pysyvän työn saavuttaminen. Ainoastaan vajaan puolet nuorista aikuisista näkee sen saavuttamisen erittäin tärkeänä, mutta vajaan 10 prosenttia ei pidä sitä lainkaan tärkeänä ja runsaat 15 prosenttia vain vähän tärkeänä. Syntyvyys on laskenut Suomessa viime vuosien aikana, ja syytä sille on etsitty niin työmarkkinoiden epävarmuudesta, vanhemmuuden kohonneista vaatimuksista, lapsiperhe-elämän huonosta ”imagosta” kuin vaikeuksista löytää sopivaa puolisoa (Jalovaara 2017; Miittinen 2015). Riippumatta siitä, mistä syntyvyyden lasku on seurausta, kuvio 1 osoittaa, että suomalaisista nuorista aikuisista löytyy suhteellisen iso ryhmä, joka ei koe perheen ja lapsien saamista eri-

Kuvio 1. Kiinnostavan työn, pysyvän työsuhteen sekä perheen ja lapsien saamisen tärkeänä pitäminen 35 ikävuoteen mennessä, %.

tyisen tärkeänä tulevaisuuden tavoitteenaan ennen 35:tä ikävuotta.

Nuorten aikuisten jakautuminen ryhmiin työn ja/tai perheen tärkeänä pitämisen suhteen

Seuraavaa analyysia varten luokittelimme selitettävät muuttujat kaksiluokkaisiksi sen mukaan, pitävätkö vai eivätkö nuoret aikuiset pidä tärkeänä saavuttaa työhön ja perheeseen liittyviä asioita ennen 35:tä ikävuotta. Yhdistimme kunkin selitettävän muuttujan osalta erittäin tärkeänä ja tärkeänä asiaa pitävät yhteen luokkaan ja toiseen luokkaan vain vähän tärkeänä ja ei lainkaan tärkeänä asiaa pitävät. Näiden kaksiluokkaisten muuttujien pohjalta tarkastelemme ristiintaulukoinnin avulla, miten nuoret aikuiset jakautuvat erilaisiin ryhmiin sen mukaan, pitävätkö vai eivätkö he pidä kiinnostavaa työtä, pysyvää työtä sekä perheen ja lapsien saamista tärkeänä. Taulukon 1 ylempi osa kuvaa erilaisia ryhmiä *kiinnostavan* työn sekä perheen ja lapsien saannin osalta. Tulosten mukaan valtaosa, yli 70 prosenttia, nuorista aikuisista pitää näistä molempien saavuttamista tärkeänä. Huomionarvoista on, että neljäsosa nuorista aikuisista pitää tärkeänä saavuttaa 35 ikävuoteen mennessä kiinnostavan työn, mutta ei perhettä ja lapsia. Tämä vahvistaa jo kuvion 1 pohjalta tehtyä päätelmää: osalle nuorista aikuisista työhön liitty-

vien tekijöiden saavuttaminen tiettyyn ikään mennessä on tärkeämpää kuin perheen ja lapsien saaminen (vrt. Kontula 2018). Tulos saattaa toki kertoa siitä, että kiinnostava työ tulisi löytää ensin, ja tämä tapahtuu usein noin kolmenkymmenen ikävuoden tienoilla, ja vasta tämän jälkeen perhe-elämää aletaan miettiä. Toinen mielenkiintoinen havainto on, että vastapainoksi työn merkitystä korostaville ei löydy nuorten aikuisten ryhmää, joka pitäisi tärkeänä perheen ja lapsien saamista, mutta ei kiinnostavan työn löytämistä. Nuorista aikuisista ei myöskään löydy ryhmää, joka ei pitäisi kumpaakaan, kiinnostavaa työtä eikä perheen ja lapsien saamista, tärkeänä ennen 35:tä ikävuotta⁴. Osasyynä näiden kahden viimeisen ryhmän pienuuteen on jo kuvion 1 perusteella tehty havainto: käytännössä kaikki nuoret aikuiset pitävät kiinnostavan työn löytymistä tärkeänä 35 ikävuoteen mennessä.

Taulukon 1 alempi osa kuvaa erilaisia ryhmiä *pysyvän* työn sekä perheen ja lapsien saamisen osalta. Pääpiirteissään havainnot ovat samankaltaisia kuin edellä. Valtaosa, kaksi kolmasosaa, nuorista aikuisista näkee molempien, pysyvän työn sekä perheen ja lapsien, saamisen tärkeänä 35 ikävuoteen mennessä, mutta joka viidennelle tärkeäksi määrittyy vain pysyvä työ. Elämäntilanteen sopivuus, jonka kriteerit ovat moninaiset, on yksi tyyppillinen selittävä tekijä perheellistymiselle. Pysyvän työn voi ennakoita tarjoavan vakaan taloudellisen tilanteen ja siten omalta osaltaan sopivan elämäntilanteen perheen perustamiselle. (Esim. Rotkirch ym. 2017.) Taulukon alaosan tulokset eroavat kuitenkin muilta osin taulukon ylempään osaan tuloksista. Ensinnäkin pieni osa (7 %) nuorista aikuisista pitää tärkeänä perheen ja lapsien, mutta ei pysyvän työn saamista 35 ikävuoteen mennessä. Tulos on kiintoisa ja se poikkeaa esimerkiksi Osmo Kontulan (2018) tutkimustuloksista. Hänen mukaansa perheen rooli elämän keskiössä korostuu valtaosalla suomalaisista ja vain neljäsosalla suurin osa elämäntavoitteista liittyi työhön. Toiseksi vajaat kuusi prosenttia nuorista aikuista ei pidä kumpaakaan, ei pysyvää työtä eikä perheen ja lapsien saamista, tärkeänä. Pysyvän työn suhteen huomattavaa on jo kuvion 1 kohdalla tehty havainto siitä, että määräaikaisten työsuhteiden ylei-

⁴ Tämän tuloksen osalta on huomioitava vastaajien mahdollisen valikoituvuuden vaikutus. Saattaa olla, että kyselyyn vastamattomien joukossa on erityisesti sellaisia nuoria, jotka eivät pidä kumpaakaan, kiinnostavaa työtä tai perhettä ja lapsia, tärkeinä saavuttaa ennen 35:tä ikävuotta.

Taulukko 1. Työtä sekä/tai perheen ja lapsien saamista 35 ikävuoteen mennessä tärkeänä pitävät nuoret aikuiset, % (n)

Kiinnostavan työn sekä/tai perheen ja lapsien saamisen tärkeänä pitäminen	
Kiinnostava työ sekä perheen ja lapsien saaminen tärkeää	73,3 (1 171)
Kiinnostava työ tärkeää, perheen ja lapsien saaminen ei	25,5 (408)
Perheen ja lapsien saaminen tärkeää, kiinnostava työ ei	0,5 (8)
Kiinnostava työ sekä perheen ja lapsien saaminen ei-tärkeää	0,7 (11)
Yhteensä	100 (1 598)
Pysyvän työn sekä/tai perheen ja lapsien saamisen tärkeänä pitäminen	
Pysyvä työ sekä perheen ja lapsien saaminen tärkeää	67,0 (1 070)
Pysyvä työ tärkeää, perheen ja lapsien saaminen ei	20,4 (326)
Perheen ja lapsien saaminen tärkeää, pysyvä työ ei	6,8 (108)
Pysyvä työ sekä perheen ja lapsien saaminen ei-tärkeää	5,8 (93)
Yhteensä	100 (1 597)

ssyy erityisesti työuran alkuvaiheessa (esim. Närvi 2014) saattaa heijastua nuorten aikuisten näkemyksiin pysyvän työn tärkeydestä. Mikäli työskentely määrääikäisessä työsuhteessa nähdään ns. luonnollisena vaiheena työuran alkuvaiheessa, ainakin osa nuorista aikuisista saattaa pitää pysyvän työsuhteen saavuttamista ennen 35:tä ikävuotta vähemmän tärkeänä. Odotus työuran alkuvaiheen todennäköisestä määrääikäisyyksistä saattaa selittää myös sitä, miksi perheen ja lapsen saamista ei pidetä tärkeänä ennen 35:tä ikävuotta: ennen perhettä ja lapsia halutaan vakiinnuttaa oma paikka työelämässä.

Työn tai perheen tärkeänä pitämistä selittävät tekijät

Taulukon 1 tulosten perusteella luokittelimme selitettävät muuttujat jatkoanalyysija varten vielä uudelleen. Kiinnostavan työn tai perheen ja lapsien saamisen tärkeänä pitämisen suhteen taulukon 1 tulokset osoittavat, että nuoret aikuiset jakautuvat selkeästi kahteen ryhmään: niihin, jotka pitävät sekä kiinnostavaa työtä että perheen ja lapsien saamista tärkeänä, ja niihin, jotka pitävät vain kiinnostavaa työtä, mutta eivät perheen ja lapsien

saamista tärkeänä ennen 35:tä ikävuotta.⁵ Tästä syystä loimme seuraavaa analyysia varten uuden kaksiluokkaisen muuttujan, joka kuvaa sitä, kumpaan näistä luokista nuori aikuinen kuuluu. Taulukossa 2 esitämme binäärisen regressioanalyysin tulokset siitä, mitkä sosio-demografiset tekijät selittävät sitä, pitävätkö suomalaisnuoret tärkeänä vain kiinnostavaa työtä, mutta eivät perheen ja lapsen saamista.

Taulukosta 2 havaitaan ensinnäkin, että naisten ja miesten välillä ei ole eroja kiinnostavan työn tai perheen ja lapsien saamisen tärkeänä pitämisessä. Tulos poikkeaa aiemmista tutkimuksista (esim. Alakärppä ym. 2020), joissa on havaittu, että naiset haluavat lapsia miehiä useammin. Toinen keskeinen havainto liittyy iän merkitykseen. Nuorempi ikäluokka pitää vanhempaa ikäluokkaa kahdeksan prosenttiyksikköä todennäköisemmin sekä työtä että perheen ja lapsien saamista tärkeänä, kun taas vanhempi ikäluokka pitää todennäköisemmin vain kiinnostavan työn saavuttamista tärkeänä ennen 35:tä ikävuotta. Tulos on kiinnostava. Noin 20-vuotiaille perheen perustaminen olisi siten ajatuksissa, mutta kolmeakymmentä ikävuotta lähenevät eivät asiaa enää niinkään miettsi – huolimatta siitä, että vanhemmuuden ”parasta ennen -päiväys” hämöttää suomalaisilla nuorilla aikuisilla 30 ikävuodessa. Suomalaisnuorilla on lisäksi osoitettu vajeita tietämyksessään iän yhteydestä hedelmällisyyteen. Puutteelliset tiedot iän ja hedelmällisyyden yhteydestä voivat johtaa siihen, ettei perheellistymisen lykkäämiseen liittyviä riskejä tunnisteta. (Rotkirch ym. 2017.) Siten vanhemman ikäluokan vastauksissa perheen ja lapsen saamisen tärkeyden olisi luullut korostuvan – ellei perheen ja lapsen saaminen 35 ikävuoteenkaan mennessä ole tuntunut olevan vastaushetkeläkin täysin epärealistinen. Perheen ja lapsen saaminen on monimutkaisempi asia kuin kiinnostavan työn löytäminen, joka periaatteessa voi tapahtua nopeastikin.

Työmarkkina-asemaa tarkasteltaessa havaitaan, että työssäkäyviin verrattuna työttömät pitävät 10 prosenttiyksikköä todennäköisemmin tärkeänä ainoastaan kiinnostavan työn saavuttamisen ennen 35:tä ikävuotta. Kun työn – mielenkiintoisen ja/tai pysyvän – saamisen jälkeen ei työttömyys enää aiheuttaisi taloudellista epävarmuutta,

5 Koska vain 19 vastaajaa kuului kahteen muuhun luokkaan taulukon 1 tulosten mukaan, jätettiin heidät jatkoanalyysien ulkopuolelle.

Taulukko 2. Vain kiinnostavan työn saavuttamisen tärkeänä pitäminen 35 ikävuoteen mennessä nuorten aikuisten keskuudessa. Keskimääräiset marginaalivaikutukset, tilastolliset merkitsevyydet (keskivirheet), referenssiluokkana sekä kiinnostavaa työtä että perheen ja lapsien saamista tärkeänä pitävät.

Sukupuoli	
mies	0,02 (0,02)
nainen	ref.
Ikä	
18–24-vuotiaat	-0,08** (0,02)
25–29-vuotiaat	ref.
Työmarkkina-asema	
työtön	0,10** (0,04)
opiskelija	0,04 (0,03)
muu	-0,01 (0,04)
työssä	ref.
Perhetilanne	
vanhempien kanssa asuva	-0,06* (0,03)
lapseton pari	-0,13*** (0,03)
lapsellinen pari	-0,32*** (0,02)
yksinasuva	ref.
Asuinpaikka	
maaseutu	-0,12** (0,04)
kaupunki	-0,06* (0,03)
pääkaupunkiseutu	ref.
Pseudo R ²	0,07

***p<0,001; **p<0,01; *p<0,05

saattaisi lapsien hankkiminenkin sopia elämäntalouteen (ks. myös Alakärppä ym. 2020).

Perhetilanteen merkitys on looginen: kun verratetaan yksinasuviini, sekä mielenkiintoista työtä että perheen ja lapsen saamista pitävät tärkeänä parisunnat, joilla on jo lapsia, sekä lapsettomat parisunnat. Aiemmissa tutkimuksissa (esim. Jalovaara 2017) on tuotu esille, että puolisoittomuus olisi yksi syy sille, miksi lapsia ei hankita. Parisuhde on siten yksi tekijä, joka on yhteydessä siihen, kuinka tärkeänä nuoret aikuiset pitävät perheen ja lapsen saamista 35 ikävuoteen mennessä.

Asuinpaikan mukaan tarkasteltuna sekä kiinnostavan työn että perheen ja lapsien saamisen tärkeänä pitäminen 35 ikävuoteen mennessä on harvinaisinta pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudulla asuvat pitävät vain kiinnostavaa työtä tärkeänä kuusi prosenttiyksikköä todennäköisemmin

kuin kaupungeissa asuvat ja peräti 12 prosenttiyksikköä todennäköisemmin kuin maaseudulla asuvat. Perhekeskeisyyden on havaittu (esim. Pekkola & Lehtonen 2016) olevan yleisempää maaseudulla kuin kaupungeissa. Mielenkiintoista on kuitenkin ero pääkaupunkiseudun ja muiden kaupunkien välillä. Tilannetta voisi selittää se, että tietotyöpaikat ovat keskittyneet Suomessa pääkaupunkiseudulle. Vaativaa ja kiinnostavaa tietotyötä tekevillä ajatukset keskittyvät siten erityisesti työhön, ei niinkään perheen perustamiseen. Lisäksi koulutustaso vaihtelee alueittain siten, että kasvukeskuksissa ja niiden ympäristössä asuvat ovat jonkin verran korkeammin koulutettuja kuin maaseudulla asuvat (SVT 2021b). Matalammin koulutetuilla työura alkaa tyypillisesti nuorempana, joten perheen ja lasten hankkiminen näyttäytynee keskeisempänä jo ennen 35:tä ikävuotta.

Tutkimme lopuksi vielä pysyvää työtä ja/tai perheen ja lapsien saamisen tärkeänä pitämistä ennen 35:tä ikävuotta selittäviä tekijöitä. Tätäkin analyysia varten selitettävää muuttujaa muokattiin taulukon 1 tulosten perusteella: pysyvän työn ja/tai perheen ja lapsien saamisen tärkeänä pitämisessä nuoret aikuiset jakautuvat ensinnäkin kahteen suurempaan ryhmään: niihin, jotka pitävät sekä pysyvää työtä että perheen ja lapsien saamista tärkeänä, ja niihin, jotka pitävät tärkeänä vain pysyvää työtä, mutta eivät perheen ja lapsien saamista. Nämä kaksi ryhmää muodostavat uudessa selitettävässä muuttujassa omat luokkansa. Lisäksi muodostuu kaksi huomattavasti pienempää ryhmää: ne, jotka pitävät perheen ja lapsien saamista, mutta eivät pysyvää työtä tärkeänä sekä ne, jotka eivät pidä kumpaakaan tärkeänä. Koska nämä kaksi jälkimmäistä ryhmää ovat liian pieniä pidettäväksi omina ryhminään, yhdistetään ne yhdeksi luokaksi ”muut”. Lopputuloksena on kolmiluokkainen selitettävä muuttuja, joka kuvaa sitä, mihin näistä kolmesta luokasta nuori aikuinen kuuluu.

Taulukossa 3 tarkastelemme multinomiaalisen regressioanalyysin avulla, mitkä sosio-demografiset tekijät selittävät sitä, pitävätkö suomalaisnuoret tärkeänä vain pysyvää työtä, mutta eivät perheen ja lapsen saamista 35 ikävuoteen mennessä. Selkeyden vuoksi raportoimme vain pysyvää työtä tärkeänä pitävien tulokset. Taulukon 3 tulokset muistuttavat pitkälti taulukon 2 tuloksia: vanhempi ikäluokka, työttömät, yksinasuvat ja pääkaupunkiseudulla asuvat pitävät muita todennäköisemmin vain pysyvän työn saavuttamista tärkeänä ennen 35:tä ikävuotta. Taulukoiden tulosten vä-

*Taulukko 3. Vain pysyvän työn saavuttamisen tärkeänä pitäminen 35 ikävuoteen mennessä nuorten aikuisten keskuudessa. Keskimääräiset marginaalivai-
kutukset, tilastolliset merkitsevyydet (keskivirheet), referenssiluokkana kiinnostavaa työtä sekä perheen ja lapsien saamista tärkeänä pitävät sekä luokka
”muut”.*

Sukupuoli	
mies	-0,01 (0,02)
nainen	ref.
Ikä	
18–24-vuotiaat	-0,07** (0,02)
25–29-vuotiaat	ref.
Työmarkkina-asema	
työtön	0,08* (0,04)
opiskelija	0,04 (0,02)
muu	-0,02 (0,04)
työssä	ref.
Perhetilanne	
vanhempien kanssa asuva	-0,01 (0,03)
lapseton pari	-0,08** (0,03)
lapsellinen pari	-0,23*** (0,02)
yksinasuva	ref.
Asuinpaikka	
maaseutu	-0,08* (0,03)
kaupunki	-0,03 (0,02)
pääkaupunkiseutu	ref.
Pseudo R ²	0,06

*** $p < 0,001$; ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$

lillä ilmenee erojakin: taulukossa 3 ei ole havaittavissa tilastollisesti merkitsevää eroa perhetilanteen osalta yksinasuvien ja vanhempien kanssa asuvien eikä asuinpaikan suhteen pääkaupunkiseudulla ja kaupungeissa asuvien välillä.

Lopuksi

Tarkastelimme tässä tutkimuksessa, kuinka tärkeänä suomalaiset nuoret aikuiset pitivät tiettyjen työelämään ja perhesuhteisiin liittyvien asioiden saavuttamista ennen 35:tä ikävuotta. Tulostemme mukaan näitä kaikkia pidettiin suhteellisen tärkeinä, mutta tärkeyden kokemisessa oli eroja. Selvästi tärkeimpänä pidettiin kiinnostavaa työtä, näkemykseen yhtyivät lähes kaikki suomalaisnuoret. Myös pysyvän työsuhteen saavuttamis-

ta pidettiin tärkeänä: vajaa 90 prosenttia ajatteli näin. Perheen ja lapsien saaminen 35 ikävuoteen mennessä ei puolestaan ollut nuorille aikuisille niin tärkeää kuin työelämään liittyvien asioiden saavuttaminen. Perheen ja lapsien saamista ennen 35:tä ikävuotta pitivät muita harvemmin tärkeänä 25–29-vuotiaat, työttömät, yksinasuvat ja (pää) kaupunkiseudulla asuvat nuoret aikuiset.

Tuloksemme voidaan nähdä tukevan ajatusta, että jos nuorella aikuisella olisi työtä – mielenkiintoista ja/tai pysyvää – ja riittävä toimeentulo saavutettuna, olisi mahdollisesti lastenkin aika. Pysyvän työn saamisen tärkeyttä suhteessa lapsenhankinta-ajatuksiin selittää se, että määräraikaisessa työsuhteessa olevalle naiselle lapsen saaminen merkitsee usein työsuhteen päättymistä perhevaapaaseen, jolloin työhön paluu samaan työpaikkaan perhevapaiden jälkeen on mahdotonta. Keskeistä olisikin, että tarpeettomia määräraikaisten työsuhteiden ketjuttamia karsittaisiin ja niiden käyttöön ja määräraikaisten työntekijöiden – myös äidiksi tai isäksi tulevien – kohteluun luotaisiin perheystävällisiä käytäntöjä.

Tuloksemme voidaan nähdä tukevan näkemystä myös siitä, että työ näyttäytyy edelleen tärkeänä nuoren aikuisen elämässä – enemmän toki mielenkiintoisen kuin pysyvän työn saavuttamisen näkökulmasta. Merkittävä tutkimuslöydös on lisäksi se, että pieni vähemmistö nuorista aikuisista ei koe perheen ja lapsien saamista tärkeäksi ennen 35:tä ikävuotta. Tärkeä jatkotutkimusaihe olisikin perehtyä ajallisen vertailun näkökulmasta siihen, onko kyseessä perheellistymisen tavoitteen myöhentyminen vai perheellistymissiirtymän merkityksen heikkeneminen. Jatkotutkimuksessa toivottavaa olisi myös pystyä puuttumaan tässä tutkimuksessa haasteita aiheuttaneeseen selitettävien muuttujien sanamuotoihin. Työhön ja perheeseen liittyvien asioiden saavuttamisen tärkeyttä pyydettiin arvioimaan ennen kuin yksilö täyttää 35 vuotta. Mikäli ikäraja olisi ollut korkeampi, olisivat tulokset voineet olla erilaisia. Näkemykset saattavat muuttua iän karttuessa, mutta tuloksemme, että vajaan 10 prosenttia ei pidä perheen ja lapsien saamista lainkaan tärkeänä ja runsaat 15 prosenttia vain vähän tärkeänä, on ajatuksia herättävä. Se on myös linjassa Anna Rotkirchin (2021) tutkimuksen kanssa, jonka mukaan 20–59-vuotiaista suomalaisista 12–15 prosenttia ilmoitti lapsilukuihanteekseen nollan.

Vaikka alhaisista syntyvyyslukuista on syytä keskustella, tulisi synnytystalkoisiin yllyttämisen si-

jaan myöntää lapsettomuuskkin hyväksyttävänä valintana. Esimerkiksi näkemykset siitä, että lapset tekisivät parisuhteesta perheen, ovat mielenkiintoiset. Kontulan (2018) tutkimuksen mukaan lapsiperheissä elävistä naista 46 prosenttia ja miehistä 60 prosenttia oli ajatuksen kanssa ainakin jossain määrin samaa mieltä. Lapsettomista naisista tätä mieltä oli vain 24 prosenttia, miehistä 35 prosenttia. Myös ihmisten käsitykset siitä, keitä kuuluu omaan perheeseen, saattavat vaihdella. Ydinperheen lisäksi perheeseen voidaan katsoa kuuluvan esimerkiksi ystäviä tai aikuisia sisarusia. (Luotonen & Castrén 2018.) Yhtenä tämän tutkimuksen heikkoutena onkin, että selitettävässä muuttujassa perheen ja lapsien saaminen oli niputettu yhteen. Kysymyksen muotoilu saattoi ohjata vastaajaa ajattelemaan heteronormatiivista ydinperhettä.

Voitaneen olettaa, että nuorten aikuisten elämänkulun siirtymät muokkautuvat tulevaisuudessa. Se, miten tämä tapahtuu, on vaikea ennustaa. Sen voi kuitenkin sanoa varmaksi, että muutokset työelämässä ja perhe-elämän muodostumisessa luovat haasteita hyvinvointivaltiolle, varsinkin kun se on luotu tukemaan perinteisenä pidettyä elämäntapaa. Esimerkiksi nykyinen – pitkälti heteronormatiiviseen ydinperhekäsitykseen – pohjaava perhepolitiikka ei vastaa yksilöiden ja perheiden moninaistuneisiin työssäkäynnin ja perhe-elämän muotoihin. Instituutioita tulisi mukauttaa toimimaan nykyisten, tai vieläpä muuttuvien normien mukaan. Elokuussa 2022 voimaan tuleva perhevapaaudistus on tästä yksi esimerkki.

Saapunut 19.5.2021
Hyväksytty 28.10.2021

KIRJALLISUUS

- Alakärppä, Outi & Sevón, Eija & Rönkä, Anna (2020) Perheen perustamisen odotukset nuorten lapsettomien naisten elämäntulussa. *Yhteiskuntapolitiikka* 85 (1), 5–16.
- Alasoini, Tuomo (2010) Mainettaan parempi työ. *Kymmenen väitettä työelämästä*. Helsinki: Taloustieto Oy.
- Arnett, Jeffrey Jensen & Fishel, Elizabeth (2013) *When Will my Grown-up Kid Grow up? Loving and Understanding Your Emerging Adult*. New York: Workman Publishing.
- Beck, Ulrich & Beck-Gernsheim, Elisabeth (2001) *Individualization*. London: Sage Publications.
- Buchmann, Marlis C. & Kriesi, Irene (2011) Transition to Adulthood in Europe. *Annual Review of Sociology* 37, 481–503.
- Elder, Glen, H. Jr. (1994) Time, Human Agency, and Social Change: Perspectives of the Life Course. *Social Psychology Quarterly* 57 (1), 4–15.
- Eurostat (2021) Estimated average age of young people leaving the parental household by sex. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/yth_demo_030/default/table?lang=en (luettu 28.9.2021).
- Furstenberg, Frank, F. & Rumbaut, Rubén, G. & Settersten, Richard, A. (2008) On the Frontier of Adulthood: Emerging Themes and New Directions. In Richard A. Settersten & Frank F. Furstenberg & Rubén G. Rumbaut (ed.) *On the Frontier of Adulthood. Theory, Research, and Public Policy*. Chicago: The University of Chicago Press, 3–25.
- Hellstrand, Julia & Nisén, Jessica & Myrskylä, Mikko (2020) All-time low period fertility in Finland: Demographic drivers, tempo effects, and cohort implications. *Population Studies*. Published online 12.5.2020. <https://doi.org/10.1080/00324728.2020.1750677> (luettu 30.6.2020)
- Helsingin Sanomat (2019) Varovainen sukupolvi. 13.10.2019.
- Holdsworth, Clare & Morgan, David (2005) *Transitions in context. Leaving Home, independence and adulthood*. Maidenhead: Open University Press.
- Isoniemi, Henna (2017) *European Country Clusters of Transition to Adulthood*. Turku: University of Turku.
- Jalovaara, Marika (2017) Lapsettomilla takana puolisolottomuutta tai lyhyitä avoliittoja. TITA Policy Brief 3/2017. <http://blogit.utu.fi/tita/lapsettomilla-takana-puolisottomuutta-ja-lyhyita-avoliittoja/> (luettu 10.6.2020).
- Johan, Novie (2009) Gap Year Travel: Youth Transition or Youth Transformation? In Rachel Brooks (ed.) *Transition from Education to Work. New Perspectives from Europe and Beyond*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 136–149.
- van de Kaa, Dirk J. (2002) The Idea of Second Demographic Transition in Industrialized Countries. Paper presented at the Sixth Welfare Policy Seminar of the National Institute of Population and Social Security. Tokyo, Japan.
- Kela (2020) Kelan lapsiperhe-etuustilasto 2019. Helsinki: Kela.
- Knij, Trudie (2012) New Social Risks for Young Adults: A Conceptual Framework. In Trudie Knijn (ed.) *Work, Family Policies and Transition to Adulthood in Europe*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 3–16.
- Kontula, Osmo (2018) 2020-luvun perhepolitiikka. *Perhebarometri 2018*. Väestöntutkimuslaitos, *Katsauksia E52/2018*. Helsinki: Väestöliitto ry.
- Kuitto, Kati & Salonen, Janne & Helmdag, Jan (2019) Perhevapaat työurariskinä? Trajektorianalyysi nuorten aikuisten työurapoluista. *Yhteiskuntapolitiikka*

- Lesthaeghe, Ron (2010) The Unfolding Story of the Second Demographic Transition. Paper presented at the Conference on “Fertility in the History of the 20th Century – Trends, Theories, Public Discourses, and Policies.” January 21–23, 2010.
- Luotonen, Aino & Castrén, Anna-Maija (2018) Understandings of Family among Wives and Husbands: Reconciling Emotional Closeness and Cultural Expectations. *European Societies* 20 (5), 1461–1496.
- Mary, Aurélie (2012) The Illusion of the Prolongation of Youth – Transition to Adulthood among Finnish and French Female University Students. *Acta Electronica Universitatis Tampereensis* 1242.
- Miettinen, Anneli (2015) Miksi syntyvyys laskee? Suomalaisten lastensaantiin liittyviä toiveita ja odotuksia. *Perhebarometri 2015*. Väestötutkimuslaitos, Katsauksia E49/2015. Helsinki: Väestöliitto ry.
- Myllyniemi, Sami (2016) Kyselyn toteutus ja taustamuuttajat. Teoksessa Sami Myllyniemi (toim.) *Katse tulevaisuudessa*. Nuorisobarometri 2016. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja, verkkojulkaisu 56, 11–18.
- Närvi, Johanna (2014) Määräaikainen työ, vakituinen vanhemmuus – Sukupuolistuneet työurat, perheelistyminen ja vanhempien hoivaratkaisut. Tutkimus 122. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Pekkola, Juhani & Lehtonen, Olli (2016) Valmistautuminen työelämään siirtää lasten hankintaa opiskeluun, talouteen ja asumiseen liittyvien haasteiden kautta. *Työelämän tutkimus* 14 (3), 328–345.
- Pyöriä, Pasi, Ojala, Satu & Nätti, Jouko (2019) Työelämän muutokset ajassamme. Teoksessa Tuula Heiskanen & Sirpa Syvänen & Tapio Rissanen (toim.) *Mihin työelämä on menossa? Tutkimuksen näkökulmia*. Tampere: Tampere University Press, 139–169.
- Pyöriä, Pasi & Ojala, Satu & Saari, Tiina & Järvinen, Katri-Maria (2017) Nuoret työelämässä. Teoksessa Pasi Pyöriä (toim.) *Työelämän myytit ja todellisuus*. Helsinki: Gaudeamus, 81–99.
- Rotkirch, Anna (2021) Syntyvyyden toipuminen ja pitenevä elinikä. Linjauksia 2020-luvun väestöpolitiikalle. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2021:2. Helsinki.
- Rotkirch, Anna (2007) All that she wants is a(nother) baby? Longing for children as a fertility incentive of growing importance. *Journal of Evolutionary Psychology* 5 (1), 89–104.
- Rotkirch, Anna & Tammissalo, Kristiina & Miettinen, Anneli & Berg, Venla (2017) Miksi vanhemmuutta lykätään? Nuorten aikuisten näkemyksiä lastensaantiin. *Perhebarometri 2017*. Helsinki: Väestöliitto ry.
- Salin, Milla & Ylikännö, Minna & Hakovirta, Mia (2018) How to divide paid work and unpaid care between parents? Comparison of attitudes in 22 Western countries. *Social Sciences* 7 (10), 188.
- SVT, Suomen virallinen tilasto (2021a) Perheet. Helsinki: Tilastokeskus. https://www.stat.fi/til/perh/2020/perh_2020_2021-05-28_tie_001_fi.html (luettu 28.9.2021).
- SVT, Suomen virallinen tilasto (2021b) Väestön koulutus rakenne. Helsinki: Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/vkour/2019/vkour_2019_2020-11-05_tie_001_fi.html (luettu 20.9.2021).
- SVT, Suomen virallinen tilasto (2020) Syntyneet. Helsinki: Tilastokeskus. <http://www.stat.fi/til/synt/index.html> (luettu 26.6.2020).
- Sutela, Hanna (2013) Määräaikainen työ ja perheellistyminen Suomessa 1984–2008. *Tutkimuksia* 259. Helsinki: Tilastokeskus.
- Tammelin, Mia & Mustosmäki, Armi (2017) Työn ja perheen yhteensovittaminen. Teoksessa Pasi Pyöriä (toim.) *Työelämän myytit ja todellisuus*. Tallinna: Gaudeamus Oy, 113–129.
- Yle (2019) Surua, epätoivoa, pelkoa – ilmastomuutos rajoittaa nuorten tulevaisuuden suunnitelmia. <https://yle.fi/uutiset/3-10754435> (luettu 30.6.2020).

ENGLISH SUMMARY

Henna Isoniemi & Milla Salin: Important life achievements by age 35: family, work or both? (“Perhe ja työ” vai ”perhe tai työ”? Asiat, joita nuoret aikuiset pitävät tärkeinä saavuttaa elämässään)

This article looks at what young Finnish adults regard as important life achievements. The empirical analysis uses data from the Finnish Youth Survey 2016, comprising 1,601 respondents aged 18–29. They were asked how important they thought it was to have one’s own family and children, to have a permanent job, and to work in an area in which they were interested by the time they were aged 35. Data analysis was based on descriptive statistics, cross-tabulation as well as binary and multinomial

logistic methods, using socio-demographic variables as predictors.

The results indicate that having an interesting and permanent job is considered far more important than having a family and children by age 35. Interestingly, nearly one in four young adults do not consider having a family and children that important. In particular, young adults aged 25–29, those living alone and the unemployed more often take the view that it is not necessary to have a family and children by age 35. Based on the results it seems that while gainful employment continues to remain meaningful for young adults, questions are raised about the role of the family.

Keywords: young adults, work, family.

KIRJOITTAJAT

Isoniemi, Henna, VTT, erikoistutkija, INVEST tutkimuskeskus, Turun yliopisto (henna.isoniemi@utu.fi)

Salin, Milla, VTT, sosiaalipolitiikan yliopistonlehtori, Turun yliopisto, (milla.salin@utu.fi)